

### ЗБИРАННЯ ДОКАЗІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРОЦЕСУ ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

На підставі аналізу точок зору провідних науковців, а також норм чинного законодавства і практики його застосування в статті досліджуються актуальні питання щодо процесуального порядку збирання доказів у кримінальному процесі України. Доводиться, що способи збирання доказів диференціюються для кожної зі сторін кримінального провадження, а отже положення КПК України щодо процесуальної рівноправності сторін у цій частині носять суто декларативний характер. Розглядаються питання регламентації інших процесуальних дій, які учасники кримінального провадження мають проводити під час процесу доказування. Звертається увага на проблеми законодавчого врегулювання даних дій та окремі труднощі, що виникають в діяльності правозастосовних органів. Автором висловлена власна позиція щодо вирішення існуючих проблемних питань, що стосуються теми дослідження.

Встановлено, що в даний час назріла необхідність розробки єдиної концепції визначення сутності та класифікації інших процесуальних дій у кримінальному судочинстві, які можуть використовуватися в якості одного із засобів збирання доказів. Сам процес доказування, а також засоби за допомогою яких він здійснюється, мають бути детально урегульовані законом.

Доведено, що збирання доказів у кримінальному процесі за своїм змістом є досить складною та багатогранною процедурою, до складу якої входить діяльність з: а) виявлення слідів, що містять в собі доказову інформацію; б) сприйняття інформації; в) надання доказовій інформації процесуальної форми, передбаченої законом.

**Ключові слова:** докази, доказування, елементи процесу доказування, збирання доказів, досудове розслідування, кримінальне провадження.

На основании анализа точек зрения ведущих ученых, а также норм действующего законодательства и практики его применения в статье исследуются актуальные вопросы процессуального порядка собирания доказательств в уголовном процессе Украины. Доказывается, что способы собирания доказательств дифференцируются для каждой из сторон уголовного производства, а следовательно положения УПК Украины относительно процессуального равноправия сторон в этой части носят чисто декларативный характер. Рассматриваются вопросы регламентации иных процессуальных действий, которые участники уголовного судопроизводства должны проводить в процессе доказывания. Обращается внимание на проблемы законодательного урегулирования данных действий и отдельные трудности, возникающие в деятельности правоприменительных органов. Автором высказано собственная позиция по решению существующих проблемных вопросов, касающихся темы исследования.

Установлено, что в настоящее время назрела необходимость разработки единой концепции определения сущности и классификации других процессуальных действий в уголовном судопроизводстве, которые могут использоваться в качестве одного из средств сбора доказательств. Сам процесс доказывания, а также средства с помощью которых он осуществляется, должны быть детально урегулированы законом.

Доказано, что сбор доказательств в уголовном процессе по своему содержанию является достаточно сложной и многогранной процедурой, в состав которой входит деятельность по: а) выявление следов, содержащих в себе доказательную информацию; б) восприятия информации; в) предоставление доказательной информации процессуальной формы, предусмотренной законом.

**Ключевые слова:** доказательства, доказывание, элементы процесса доказывания, собирание доказательств, досудебное расследование, уголовное производство.

Based on the analysis of the views of leading scholars, as well as the norms of the current legislation and the practice of its application, the article deals with topical issues regarding the procedural procedure for gathering evidence in the criminal process of Ukraine. It is argued that the methods of gathering evidence are differentiated for each of the parties to the criminal proceedings, and therefore the provisions of the CPC of Ukraine regarding the procedural equality of the parties in this part are of a purely declarative nature. The issues of regulation of other procedural actions, which the participants of criminal proceedings should conduct during the process of proof, are considered. Attention is drawn to the problems of legislative regulation of these actions and the particular difficulties that arise in the activities of law enforcement agencies. The author expresses his own position on solving existing problem issues related to the topic of research.

It is established that at present the need to develop a unified concept for the definition of the nature and classification of other procedural actions in criminal proceedings, which can be used as a means of gathering evidence, is over. The process of proof itself, as well as the means by which it is carried out, must be regulated in detail by law.

It is proved that the gathering of evidence in a criminal proceeding is, in its content, a rather complicated and multifaceted procedure, which includes the following activities: a) identification of traces containing evidentiary information; b) perception of information; c) Providing evidence information of the procedural form provided for by law.

**Key words:** *evidence, evidence, elements of the process of proof, gathering of evidence, pre-trial investigation, criminal proceedings.*

**Постановка проблеми.** Донедавна, у вітчизняному кримінальному процесі під способами збирання доказів розумілися регламентовані кримінально-процесуальним законодавством слідчі та інші процесуальні дії, за допомогою яких відповідні посадові особи, які здійснювали провадження у кримінальній справі, здійснювали доказування. Набрання чинності КПК України 2012 року ознаменувало зміну філософії кримінального судочинства, а отже, конституційний постулат про права і свободи людини як найвищої цінності, що охороняється та захищається державою (ст. 3 Конституції України), закономірно знайшов своє відображення в нормах чинного кримінального процесуального закону. Принциповий вибір законодавця на користь змагальної моделі кримінального судочинства, яка максимально дозволяє захистити законні права та інтереси особи, не міг не позначитися на доказуванні і, перш за все, на способах збирання доказів. Зокрема, поглиблення змагальних засад у доказуванні зумовило появу як інших способів збирання доказів, так і розширення кола їх учасників.

**Стан дослідження.** Проблемні теоретико-прикладні аспекти доказування у кримінальному процесі досліджували такі провідні науковці, як Ю. І. Азаров, Ю. П. Аленін, С. А. Альперт, В. П. Бож'єв, Ю. М. Грошевий, Т. М. Добровольська, П. С. Елькінд, О. В. Капліна, Г. К. Кожевніков, Л. Д. Кокорев, В. О. Коновалова, Е. Д. Лук'янчиков, О. М. Ларін, В. Т. Маляренко, О. Р. Михайленко, М. М. Михеєнко, О. М. Музичук, В. М. Савицький, С. М. Стахівський, В. М. Стратонов, В. М. Тертишник, Л. Д. Удалова, М. О. Чельцов, В. Ю. Шепітько, О. Г. Шило, М. Є. Шумило та ін. Водночас у теорії немає єдності думок щодо визначення нормативного змісту процедури збирання доказів, що може негативно позначитися на правозастосовній діяльності.

**Метою статті** є з'ясування сутності збирання доказів як елементу процесу доказування у кримінальному процесі України.

**Виклад основного матеріалу.** Чинний КПК України в положеннях ч. 2 ст. 91 виокремлює три елементи процесу доказування. В якості початкового елемента виступає збирання доказів, який як завжди передує їх перевірці та оцінці. Разом з тим, у процесі доказування інколи виникають неординарні ситуації, за яких неможливо застосувати жорстку послідовність вказаних елементів, проте кожен із них не втрачає своєї самостійності.

Розглядаючи питання генезису досліджуваного інституту науковці констатують, що питання його зародження цілком обґрунтовано можна віднести до періоду існування Київської Русі. Вже тоді окремі положення збирання доказів у його напівдикому вираженні відображали волю представників влади того суспільства. Пізніше вони стали упорядковуватися та набувати більш гуманної форми. У друкованих виданнях, розпочинаючи з XV ст. стали проявлятися норми кримінально-процесуального характеру, присвячені найбільш поширеним слідчо-судовим діям: допиту, обшуку, пред'явлення для впізнання та ін. [1, с. 72].

Збирання доказів, як специфічний термін, що закріпився в законодавстві та юридичній лексиці, завжди був об'єктом пильної уваги правознавців. Так, наприклад, у 1950-х роках ХХ ст. А. І. Вінберг збирання доказів розумів як сукупність дій з виявлення, фіксації, вилучення та збереження різних доказів [2, с. 16–17]. Згодом більш розширене тлумачення надає Р. С. Белкін і визначає збирання доказів як встановлену кримінально-процесуальним законом діяльність спеціально уповноважених суб'єктів з відшукування, виявлення та фіксації відомостей про відповідні факти, а також їх процесуального оформлення (закріплення) з метою надання одержаній інформації статусу доказів [3, с. 28–29].

У свою чергу М. М. Михеєнко, В. Т. Нор та В. П. Шибіко розглядали досліджуване поняття, «як врегульовану КПК діяльність слідчого, прокурора, судді і суду з виявлення та фіксації в процесуальних документах і додатках до них матеріальних і ідеальних слідів злочину або іншої події як доказової інформації» [4, с. 117]. Зазначимо, що на межі ХХ та ХХІ ст. ст. подібної точки зору дотримувалась більшість відомих процесуалістів країн пострадянського простору, зокрема, О. В. Волинська, В. В. Молдаван, П. А. Лупинська, В. М. Тертишник, З. З. Зінаттулін [5, с. 128; 6, с. 36; 7, с. 10; 8, с. 130; 9, с. 23].

Закладений попередниками підхід щодо визначення поняття «збирання доказів» збережений і сьогодні, але дещо адаптований під чинне законодавство. Так, наприклад, В. В. Назаров тлумачить досліджуване поняття, як «врегульовану кримінальним процесуальним законом діяльність сторони обвинувачення щодо виявлення й фіксації в процесуальних документах і додатках до них матеріальних та ідеальних слідів кримінального правопорушення або іншої події як доказової інформації, а також діяльність сторони захисту, потерпілого щодо здійснення дій, які здатні забезпечити надання до суду належних і допустимих доказів» [10, с. 196–197].

У своїх дослідженнях С. А. Шейфер, збирання доказів представляє як різновид активної цілеспрямованої діяльності органів розслідування, прокурора і суду, яка складається з вилучення слідів, що утворилися в результаті вчинення злочину та інших фактичних даних, що мають відношення до справи і належне їх процесуальне закріплення. На думку правника, вказану процедуру може здійснювати орган досудового розслідування, однак процес формування подібних доказів завершується не складанням протоколу відповідної слідчої дії, а його безпосереднім дослідженням у суді [11, с. 92]. Запропоноване твердження заслуговує уваги, оскільки слідчий в рамках змагального процесу не може формувати докази в цілому, а наявність процесуального документа, складеного за результатами проведення дій, перелік яких наведено у ч. 2 ст. 93 КПК України, ще не говорить про вже сформований доказ. Викладене також підтверджується положеннями, передбаченими ч. 2 ст. 23 КПК України, згідно яких не можуть бути визнані доказами відомості, що містяться в показаннях, речах і документах, які не були предметом безпосереднього дослідження суду.

Разом з тим, у теорії кримінального процесу з досліджуваного питання існують і інші точки зору, наприклад, Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, О. Г. Шило вважають, що термін «збирання доказів» є умовним, оскільки сторони кримінального провадження не збирають вже готові докази, вони поступово формуються під час доказової діяльності [12, с. 195].

Детальний аналіз поглядів науковців з такого важливого питання, як визначення поняття «збирання доказів», на жаль, вказує на відсутність єдності їх поглядів. Такий стан справ не може не позначитись на діяльності правозастосовних органів, оскільки збирання доказів є найважливішою базовою складовою процесу доказування. У свою чергу вважаємо, що обов'язковими його елементами мають бути: а) діяльність учасників кримінального провадження, що представляє собою реалізацію передбачених законом правил здійснення процесуальних дій, за допомогою яких з відповідних джерел встановлюються обставини, що мають значення для кримінального провадження; б) фіксування таких обставин в матеріалах кримінального провадження.

Дана діяльність здійснюється виключно в порядку, передбаченому чинним кримінальним процесуальним законодавством (ст. 93 КПК України). Серед способів та прийомів збирання доказів, найбільш питому вагу, як відомо, мають слідчі (розшукові) дії. Перш за все це пов'язано з тим, що у положеннях ст. 223 КПК України (Вимоги до проведення слідчих (розшукових) дій) поміж іншого визначається їх безпосередня мета – отримання (збирання) доказів або їх перевірка. У свою чергу, сторона захисту, а також потерпілий під час збирання доказів не наділені правом їх проведення, оскільки це виключна компетенція слідчого та прокурора. Разом з тим, положення ч. 3 ст. 93 КПК України передбачають можливість збирання доказів і сторони захисту, потерпілому, представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження. Однак, вказані учасники можуть лише ініціювати проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій шляхом подання клопотання слідчому або прокурору, а тому повноваження у окреслених сторін є

не рівнозначними. Викладене обумовлюється тим, що вищевказане клопотання може бути взагалі відхилене. Крім цього, вважаємо, що у положеннях вищевказаної процесуальної норми законодавцю взагалі більш логічно не вести мову про можливість збирання доказів. У зв'язку з чим повністю підтримуємо позицію І. Л. Петрухіна з приводу того, що сукупність способів та прийомів отримання доказів, які передбачені в положеннях законодавства для захисника та цивільного відповідача, перебувають за межами процесуальної форми, встановленої для їх збирання. Отже ці відомості неприпустимо в повній мірі називати доказами до того моменту, поки вони не будуть приєднані до справи офіційним суб'єктом доказування, в провадженні якого вона перебуває [13, с. 114]. Відтак положення, передбачені ч. 3 ст. 93 КПК України потребують уточнення, оскільки в них має йти мова не про збирання речових доказів, а безпосередньо про збирання відповідних даних або інформації щодо обставин вчиненого кримінального правопорушення.

У даному контексті також заслуговує підтримки точка зору М. С. Строговича, згідно якої до моменту, коли доказ не пройшов етапи розгляду та закріплення його процесуально, неможна говорити про те, що він дійсно виявлений [14, с. 302]. Дійсно, не все те, що було виявлено під час кримінального провадження у подальшому може стати доказом.

Підтримуючи вказані погляди науковців, зауважимо, що збирання доказів та їх процесуальне оформлення є поняттями дещо різними, але обов'язковими. Процес доказування в кримінальному процесі багато в чому має і письмовий характер, отже хід та результати збирання доказів мають бути зафіксовані в процесуальних документах для можливості ознайомлення з ними іншими учасниками доказування. З огляду на те, що результати доказування в першу чергу призначені для інших суб'єктів доказування, на думку В. С. Джатієва, такий їх аспект називається комунікативним [15, с. 16]. Хід та результати кожної процесуальної дії обов'язково мають оформлюватися протоколом, який складається згідно вимог, передбачених положеннями ст. 104 КПК України. Після чого окремі об'єкти матеріального світу у подальшому можуть бути визнані речовими доказами та приєднаними до кримінального провадження (ст. 98 КПК України). Виявлення доказів непроцесуальним шляхом неприпустимо. Тому не безпідставно п. 19 постанови Пленуму Верховного Суду України № 9 від 1 листопада 1996 року «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя», передбачено, що докази зібрані та закріплені з порушенням процедури встановленої кримінальним процесуальним законодавством порядку, мають визнаватись такими, що одержані незаконним шляхом [16].

Окремої уваги заслуговують питання щодо можливості збору доказів стороною обвинувачення шляхом проведення інших процесуальних дій. На даний момент доводиться констатувати, що чинне кримінальне процесуальне законодавство містить чимало прогалин і суперечностей, в тому числі, з питань процедури отримання доказів за допомогою вищевказаних дій. Перш за все, труднощі розпочинається з того, що КПК України не надає тлумачення поняття «інші процесуальні дії». Можливо, що ситуація не набула б внаслідок цього настільки великої гостроти, якби вищевказаний нормативно-правовий акт містив конкретний та повний перелік вищевказаних дій, а також форму фіксації за результатами їх проведення. Нажаль дане питання залишилось поза уваги авторів науково-практичних коментарів до КПК України та підручників з кримінального процесу.

Окрім цього, погляди науковців з досліджуваного питання надто відрізняються, а інколи суперечать один одному. Так, зокрема, В. Т. Очередін пропонує до інших процесуальних дій відносити всі дії, крім слідчих. До їх переліку науковець також відносить затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину [17, с. 192]. Висловлена позиція не виглядає досконалою, оскільки у кримінальному процесі не всі процесуальні дії можуть бути віднесені до способів збирання доказів.

У цьому сенсі більш слушною є позиція С. О. Ковальчука, який на підставі аналізу положень КПК України до переліку інших процесуальних дій, які є способом збирання стороною обвинувачення речових доказів, відносить затримання як на підставі ухвали слідчого судді, так і без такої ухвали. У разі затримання особи на підставі ухвали слідчого судді або без такої ухвали уповноважена службова особа, слідчий, прокурор може здійснити її обшук (ч. 3 ст. 208 КПК України), під час якого у затриманої особи підлягають вилученню: 1) речі, які мають значення для кримінального провадження; 2) речі, вилучені законом з обігу [18, с. 172–173].

Разом з тим, В. В. Вапнярчук до них відносить такі процесуальні дії як заявлення клопотань, скарг, заяв, відводів, а також окремі заходи забезпечення кримінального провадження, зокрема, тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом, тимчасовий доступ до предметів і документів, тимчасове вилучення майна, арешт майна [19, с. 87].

Дещо схожий перелік інших процесуальних дій, що можуть здійснюватися під час досудового розслідування надає Т. П. Сазонова, а саме: а) прийняття письмової заяви про злочин; б) скла-

дання протоколу усної заяви про злочин; в) прийняття рапорту про вчинений злочин або злочини, що готується; г) витребування висновку спеціаліста; ґ) витребування відомостей про телефонні з'єднання. Однак, науковець звертає увагу на тому, що вказані дії мають здійснюватися виключно без застосування заходів примусу та не обмежувати права і свободи громадян [20, с. 8–9].

У свою чергу В. С. Балакшин звертаю увагу лише на класифікацію інших процесуальних дій, розподіляючи їх на дві групи: 1) метою проведення яких є отримання доказів; 2) направлені на забезпечення умов та порядку розслідування відповідного провадження, прийняття у ньому процесуальних рішень, а також дотримання і реалізацію законних прав та інтересів учасників кримінального судочинства [21, с. 28].

Втім, окремі правники, зокрема, Г. Ф. Горський, Л. Д. Кокорев, П. С. Елькінд [22, с. 112] не визнають самостійного характеру вказаних дій та вважають, що надання розширеного тлумачення досліджуваному терміну взагалі є зайвим. У контексті викладеного беззаперечним лише є те, що незважаючи на відсутність в законі як визначення, так і переліку, а отже і процесуального порядку проведення інших процесуальних дій здійснюваних під час збирання доказів, їх результати мають відповідати вимогам, які пред'являються до процесуальної форми доказів, зазначеній у ст. 84 КПК України. Детальний аналіз вищевказаних поглядів науковців з цього питання призводить до висновку про те, що в даний час назріла необхідність розробки єдиної концепції визначення сутності та класифікації інших процесуальних дій у кримінальному судочинстві, які можуть використовуватися в якості одного із засобів збирання доказів. Сам процес доказування, а також засоби за допомогою яких він здійснюється, мають бути детально урегульовані законом.

**Висновки.** На підставі вище викладеного слід зазначити, що збирання доказів у кримінальному процесі за своїм змістом є досить складною та багатогранною процедурою, до складу якої входить діяльність з: а) виявлення слідів, що містять в собі доказову інформацію; б) сприйняття інформації; в) надання доказовій інформації процесуальної форми, передбаченої законом. Іншими словами, початкова інформація, що була встановлена (виявлена), надходить до матеріалів відповідного кримінального провадження вже не як фактичні дані про обставини вчиненого кримінального правопорушення, а у вигляді процесуального документа з відповідними відомостями.

#### Список використаних джерел:

1. Тагаев М. К. Ретроспективный анализ института собирания доказательств в российском уголовном процессе. *Наука XXI века, апрель 2017*. С. 72–73. URL: : <https://nauka21veka.ru/upload/uf/80b/80b85427381a4c18c4c4ee623377c3a5.pdf>.
2. Винберг А. И. Криминалистика. Раздел I: Введение в науку. М.: Юрид. лит., 1950. 140 с.
3. Белкин Р. С. Собирание, исследование и оценка доказательств. М.: Наука, 1966. 295 с.
4. Михеенко М. М., Нор В. Т., Шибіко В. П. Кримінальний процес України: підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. К., 1999. 536 с.
5. Вольнская О. В. Доказывание истины в уголовном процессе. *Вестник МВД России*. 1999. № 4. С. 126–129.
6. Михеенко М. М., Молдован В. В., Шибіко В. П. Кримінально-процесуальне право: навчальний посібник для студентів юрид. вузів та факультетів. К.: Вентурі., 1997. 352 с.
7. Тертышник В. М. Нетрадиционные способы и формы собирания и исследования доказательств при расследовании преступлений: учебное пособие. Харьков, 1994. 110 с.
8. Лупинска П. А. Уголовно-процесуальное право: учебник. М.: Юристъ, 2001. 368 с.
9. Зинатуллин З. З. Уголовно-процесуальное доказывание: учебное пособие. Ижевск, 2003. 100 с.
10. Назаров В. В. Кримінальний процес України: навчальний посібник. К.: ФОП О. С. Ліпкан, 2013. 488 с.
11. Шейфер С. А. Доказательства и доказывание по уголовным делам: проблемы теории и правового регулирования. М.: Изд-во «Инфра-М» Норма, 2008. 342 с.
12. Кримінальний процес: підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін.; за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. Х.: Право, 2013. 824 с.
13. Петрухин И. Л. Теоретические основы реформы уголовного процесса в России: в 2 ч. М., 2004. Ч. 1. 214 с.
14. Строгович М. С. Курс советского уголовного процесса: Порядок производства по уголовным делам по советскому уголовно-процесуальному праву. М.: Наука, 1970. Т. 2. 516 с.
15. Джатиев В. С. Познание и доказывание в советском уголовном процессе. *Правоведение*. 1983. № 6. С. 15–17.

16. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 1 листопада 1996 р. № 9. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
17. Очередин В. Т. Доказательства в уголовном процессе: сущность, источники, способы собирания. М.: Издательство «Юрлитинформ», 2008. 248 с.
18. Ковальчук С. О. Вчення про речові докази у кримінальному процесі: теоретико-правові та практичні основи: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2017. 626 с.
19. Вапнярчук В. В. Витребування та отримання, проведення інших процесуальних дій як способи збирання доказів у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія юридичні науки*. 2015. Вип. 3. Т. 3. С. 85–89. URL: [http://www.lj.kherson.ua/2015/pravo03/part\\_3/21.pdf](http://www.lj.kherson.ua/2015/pravo03/part_3/21.pdf)
20. Сазонова Т. П. Иные процессуальные действия как способы собирания доказательств в досудебном производстве: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Челябинск, 2009. 35 с. URL: <http://law.edu.ru/book/book.asp?bookID=1352664>
21. Балакшин В. С. Иные процессуальные действия как средства уголовно-процессуального доказывания. *Вестник Оренбургского государственного университета. Юриспруденция*. Оренбург: Изд-во Оренбург, ун-та, 2006. № 3. С. 25–30. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/inye-protsessualnye-deystviya-kak-sredstva-ugolovno-protsessualnogo-dokazyvaniya>
22. Горский Г. Ф., Кокорев Л. Д., Элькин П. С. Проблемы доказательств в советском уголовном процессе. Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та, 1978. 303 с.

УДК 343.98

**НЕВГАД В.В.**

#### **ХАРАКТЕРИСТИКА ТИПОВИХ СПОСОБІВ ВЧИНЕННЯ ВБИВСТВ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ П. 5 Ч. 2 СТ. 115 КК УКРАЇНИ**

Визначено, що спосіб злочину для даного виду вбивств, передбачених п. 5 ч. 2 ст. 115 КК України може містити як всі структурні елементи, тобто дії щодо підготовки, вчинення та приховування злочину, так і може бути усіченим. Доведено, що повноструктурні способи досліджуваного виду вбивства характерні для злочинів, вчинених на замовлення та у співучасті. Простий спосіб вчинення досліджуваного виду вбивства характерний для випадків спонтанного виникнення умислу на вчинення вбивства.

**Ключові слова:** *вбивства, спосіб злочину, небезпечний для життя, спосіб підготовки до злочину, спосіб приховання.*

Определено, что способ преступления данного вида убийств, предусмотренных п. 5 ч. 2 ст. 115 УК Украины может содержать как все структурные элементы, то есть действия по подготовке, совершению и сокрытию преступления, так и может быть усеченным. Доказано, что полноструктурные способы изучаемого вида убийства характерны для преступлений, совершенных на заказ и в соучастии. Простой способ совершения исследуемого вида убийства характерен для случаев спонтанного возникновения умысла на совершение убийства.

**Ключевые слова:** *убийства, способ преступления, опасный для жизни, способ подготовки к преступлению, способ сокрытия.*

It is determined that the method of crime for this type of assassination, stipulated in p. 5 part 2 of the article. 115 of the Criminal Code of Ukraine may contain as all structural elements, that is, actions concerning the preparation, commission and concealing